

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Ortaöğretim Genel Müdürlüğü

GÜZEL SANATLAR LİSESİ

ÇALGI EĞİTİMİ YAYLI SAZLAR DERSİ
(KEMANE, KEMANÇA, KARADENİZ KEMENÇESİ)

ÖĞRETİM PROGRAMI
9, 10, 11 ve 12. Sınıflar

Ankara 2018

İÇİNDEKİLER

1. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ÖĞRETİM PROGRAMLARI	4
1.1. ÖĞRETİM PROGRAMLARININ AMAÇLARI.....	5
1.2. ÖĞRETİM PROGRAMLARININ PERSPEKTİFİ.....	6
1.2.1. Değerlerimiz.....	6
1.2.2. Yetkinlikler.....	7
1.3. ÖĞRETİM PROGRAMLARINDA ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME YAKLAŞIMI.....	9
1.4. BİREYSEL GELİŞİM VE ÖĞRETİM PROGRAMLARI.....	10
1.5. SONUÇ.....	11
2. ÖĞRETİM PROGRAMININ UYGULANMASI.....	13
2.1. ÖĞRETİM PROGRAMININ ÖZEL AMAÇLARI.....	13
2.2. ALANA ÖZGÜ BECERİLER.....	14
2.3. ÖĞRETİM PROGRAMININ UYGULANMASINDA DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR....	15
2.4. KAZANIM SAYISI VE SÜRE TABLOSU.....	17
3. ÖĞRETİM PROGRAMININ YAPISI.....	19
3.1. KAZANIMLARIN YAPISI.....	19
3.2. SINIF DÜZEYİNE GÖRE ÜNİTE, KONU, KAZANIM VE AÇIKLAMALARI.....	20
9. SINIF ÜNİTE, KONU, KAZANIM VE AÇIKLAMALARI.....	20
10. SINIF ÜNİTE, KONU, KAZANIM VE AÇIKLAMALARI.....	24
11. SINIF ÜNİTE, KONU, KAZANIM VE AÇIKLAMALARI.....	26
12. SINIF ÜNİTE, KONU, KAZANIM VE AÇIKLAMALARI.....	29

1. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ÖĞRETİM PROGRAMLARI

Bilim ve teknolojide yaşanan hızlı değişim, bireyin ve toplumun değişen ihtiyaçları, öğrenme öğretme teori ve yaklaşımlarındaki yenilik ve gelişmeler bireylerden beklenen rolleri de doğrudan etkilemiştir. Bu değişim bilgiyi üreten, hayatta işlevsel olarak kullanabilen, problem çözebilen, eleştirel düşünen, girişimci, kararlı, iletişim becerilerine sahip, empati yapabilen, topluma ve kültüre katkı sağlayan vb. niteliklerdeki bir bireyi tanımlamaktadır. Bu nitelik dokusuna sahip bireylerin yetişmesine hizmet edecek öğretim programları salt bilgi aktaran bir yapıdan ziyade bireysel farklılıkları dikkate alan, değer ve beceri kazandırma hedefli, sade ve anlaşılır bir yapıda hazırlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda bir taraftan farklı konu ve sınıf düzeylerinde sarmal bir yaklaşımla tekrar eden kazanımlara ve açıklamalara, diğer taraftan bütünsel ve bir kerede kazandırılması hedeflenen öğrenme çıktılarına yer verilmiştir. Her iki gruptaki kazanım ve açıklamalar da ilgili disiplinin yetkin, güncel, geçerli ve eğitim öğretim sürecinde hayatla ilişkileri kurulabilecek niteliktedir. Bu kazanımlar ve sınırlarını belirleyen açıklamaları, sınıflar ve eğitim kademeleri düzeyinde değerler, beceriler ve yetkinlikler perspektifinde bütünlük sağlayan bir bakış açısıyla yalın bir içeriğe işaret etmektedir. Böylelikle üst bilişsel becerilerin kullanımına yönlendiren, anlamlı ve kalıcı öğrenmeyi sağlayan, sağlam ve önceki öğrenmelerle ilişkilendirilmiş, diğer disiplinlerle ve günlük hayatla değerler, beceriler ve yetkinlikler çevresinde bütünleşmiş bir öğretim programları toplamı oluşturulmuştur.

1.1. ÖĞRETİM PROGRAMLARININ AMAÇLARI

Öğretim programları, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununun 2. maddesinde ifade edilen “Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları” ile “Türk Millî Eğitiminin Temel İlkeleri” esas alınarak hazırlanmıştır.

Eğitim ve öğretim programlarıyla sürdürülen tüm çalışmalar; okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim seviyelerinde birbirini tamamlayıcı bir şekilde aşağıdaki amaçlara ulaşmaya yöneliktir:

1. Okulöncesi eğitimi tamamlayan öğrencilerin bireysel gelişim süreçleri göz önünde bulundurularak bedensel, zihinsel ve duygusal alanlarda sağlıklı şekilde gelişimlerini desteklemek
2. İlkokulu tamamlayan öğrencilerin gelişim düzeyine ve kendi bireyselliğine uygun olarak ahlaki bütünlük ve öz farkındalık çerçevesinde, öz güven ve öz disipline sahip, gündelik hayatta ihtiyaç duyacağı temel düzeyde sözel, sayısal ve bilimsel akıl yürütme ile sosyal becerileri ve estetik duyarlılığı kazanmış, bunları etkin bir şekilde kullanarak sağlıklı hayat yönelimli bireyler olmalarını sağlamak
3. Ortaokulu tamamlayan öğrencilerin, ilkokulda kazandıkları yetkinlikleri geliştirmek suretiyle millî ve manevi değerleri benimsemiş, haklarını kullanan ve sorumluluklarını yerine getiren, “Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi”nde ve ayrıca disiplinlere özgü alanlarda ifadesini bulan temel düzey beceri ve yetkinlikleri kazanmış bireyler olmalarını sağlamak
4. Liseyi tamamlayan öğrencilerin, ilkokulda ve ortaokulda kazandıkları yetkinlikleri geliştirmek suretiyle, millî ve manevi değerleri benimseyip hayat tarzına dönüştürmüş, üretken ve aktif vatandaşlar olarak yurdumuzun iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunan, “Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi”nde ve ayrıca disiplinlere özgü alanlarda ifadesini bulan temel düzey beceri ve yetkinlikleri kazanmış, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda bir mesleğe, yükseköğretime ve hayata hazır bireyler olmalarını sağlamak.

1.2. ÖĞRETİM PROGRAMLARININ PERSPEKTİFİ

Eğitim sistemimizin temel amacı değerlerimiz ve yetkinliklerle bütünleşmiş bilgi, beceri ve davranışlara sahip bireyler yetiştirmektir. Bilgi, beceri ve davranışlar öğretim programlarıyla kazandırılmaya çalışılırken değerlerimiz ve yetkinlikler bu bilgi, beceri ve davranışların arasındaki bütünlüğü kuran bağlantı ve ufuk işlevi görmektedir. Değerlerimiz toplumumuzun millî ve manevi kaynaklarından damıtılarak dünden bugüne ulaşmış ve yarınlarımıza aktaracağımız öz mirasımızdır. Yetkinlikler ise bu mirasın hayata ve insanlık ailesine katılmasını ve katkı vermesini sağlayan eylemsel bütünlüklerimizdir. Bu yönüyle değerlerimiz ve yetkinlikler birbirinden ayrılmaz bir şekilde teori-pratik bütünlüğündeki asli parçamızı oluşturur. Güncellik içinde öğrenme öğretme süreçleriyle kazandırmaya çalıştığımız bilgi, beceri ve davranışlar ise bizi biz yapan değerlerimizin ve yetkinliklerin günün şartları içinde görünürlük kazanma araç ve platformlarıdır; günün şartları içinde değişiklik gösterebilir yapısıyla arızîdir ve bu sebeple de sürekli gözden geçirmelerle güncellenir, yenilenir.

1.2.1. Değerlerimiz

Değerlerimiz öğretim programlarının perspektifini oluşturan ilkeler toplamıdır. Kökleri geleneklerimiz ve dünümüz içinde, gövdesi ve dalları bu köklerden beslenerek bugünümüze ve yarınlarımıza uzanmaktadır. Temel insani özelliklerimizi oluşturan değerlerimiz, hayatımızın rutin akışında ve karşılaştığımız sorunlarla başa çıkmada eyleme geçmemizi sağlayan kudretin ve gücün kaynağıdır.

Bir toplumun geleceğinin, değerlerini benimsemiş ve bu değerleri sahip olduğu yetkinliklerle ete kemiğe büründüren insanlarına bağlı olduğu tartışma götürmez bir gerçektir. Bundan dolayı eğitim sistemimiz her bir üyesine uygun ahlaki kararlar alma ve bunları davranışlarında sergileme yeterliliğini kazandırma amacıyla hareket eder. Eğitim sistemi sadece akademik açıdan başarılı, belirlenmiş bazı bilgi, beceri ve davranışları kazandıran bir yapı değildir. Temel değerleri benimsemiş bireyler yetiştirmek asli görevidir; yeni neslin değerlerini, alışkanlıklarını ve davranışlarını etkileyebilmelidir. Eğitim sistemi değerleri kazandırma amacı çerçevesindeki işlevini, öğretim programlarını da kapsayan eğitim programıyla yerine getirir. “Eğitim programı”; öğretim programları, öğrenme öğretme ortamları, eğitim araç gereçleri, ders dışı etkinlikler, mevzuat gibi eğitim sisteminin tüm unsurları göz önünde bulundurularak oluşturulur. Öğretim programlarında bu anlayışla değerlerimiz, ayrı bir program veya öğrenme alanı, ünite, konu vb. olarak görülmemiştir. Tam aksine bütün eğitim

sürecinin nihai gayesi ve ruhu olan değerlerimiz, öğretim programlarının her birinde ve her bir biriminde yer almıştır.

Öğretim programlarında yer alan “kök değerler” şunlardır: adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik. Bu değerler, öğrenme öğretme sürecinde hem kendi başlarına, hem ilişkili olduğu alt değerlerle ve hem de öteki kök değerlerle birlikte ele alınarak hayat bulacaktır.

1.2.2. Yetkinlikler

Eğitim sistemimiz yetkinliklerde bütünleşmiş bilgi, beceri ve davranışlara sahip karakterde bireyler yetiştirmeyi amaçlar. Öğrencilerin hem ulusal hem de uluslararası düzeyde; kişisel, sosyal, akademik ve iş hayatlarında ihtiyaç duyacakları beceri yelpazeleri olan yetkinlikler Türkiye Yeterlilikler Çerçevesinde (TYÇ) belirlenmiştir. TYÇ sekiz anahtar yetkinlik belirlemekte ve aşağıdaki gibi tanımlamaktadır:

1) Anadilde iletişim: Kavram, düşünce, görüş, duygu ve olguları hem sözlü hem de yazılı olarak ifade etme ve yorumlama (dinleme, konuşma, okuma ve yazma); eğitim ve öğretim, iş yeri, ev ve eğlence gibi her türlü sosyal ve kültürel bağlamda uygun ve yaratıcı bir şekilde dilsel etkileşimde bulunmaktır.

2) Yabancı dillerde iletişim: Çoğunlukla ana dilde iletişimin temel beceri boyutlarını paylaşmakta olup duygu, düşünce, kavram, olgu ve görüşleri hem sözlü hem de yazılı olarak kişinin istek ve ihtiyaçlarına göre eğitim, öğretim, iş yeri, ev ve eğlence gibi uygun bir dizi sosyal ve kültürel bağlamda anlama, ifade etme ve yorumlama becerisine dayalıdır. Yabancı dillerde iletişim, aracılık etme ve kültürlerarası anlayış becerilerini de gerektirmektedir. Bireyin yeterlilik seviyesi, bireyin sosyal ve kültürel geçmişi, çevresi, ihtiyaçları ve ilgilerine bağlı olarak dinleme, konuşma, okuma ve yazma boyutları ile farklı diller arasında değişkenlik gösterecektir.

3) Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler: Matematiksel yetkinlik, günlük hayatta karşılaşılan bir dizi problemi çözmek için matematiksel düşünme tarzını geliştirme ve uygulamadır. Sağlam bir aritmetik becerisi üzerine inşa edilen süreç, faaliyet ve bilgiye vurgu yapılmaktadır. Matematiksel yetkinlik, düşünme (mantıksal ve uzamsal düşünme) ve sunmanın (formüller, modeller, kurgular, grafikler ve tablolar) matematiksel modlarını farklı derecelerde kullanma beceri ve isteğini içermektedir.

Bilimde yetkinlik, soruları tanımlamak ve kanıta dayalı sonuçlar üretmek amacıyla doğal dünyanın açıklanmasına yönelik bilgi varlığına ve metodolojiden yararlanma beceri ve arzusuna atıfta bulunmaktadır. Teknolojide yetkinlik, algılanan insan istek ve ihtiyaçlarını karşılama bağlamında bilgi ve metodolojinin uygulanması olarak görülmektedir. Bilim ve teknolojide yetkinlik, insan etkinliklerinden kaynaklanan değişimleri ve her bireyin vatandaş olarak sorumluluklarını kavrama gücünü kapsamaktadır.

4) Dijital yetkinlik: İş, günlük hayat ve iletişim için bilgi iletişim teknolojilerinin güvenli ve eleştirel şekilde kullanılmasını kapsar. Söz konusu yetkinlik, bilgiye erişim ve bilginin değerlendirilmesi, saklanması, üretimi, sunulması ve alışverişi için bilgisayarların kullanılması ayrıca internet aracılığıyla ortak ağlara katılım sağlanması ve iletişim kurulması gibi temel beceriler yoluyla desteklenmektedir.

5) Öğrenmeyi öğrenme: Bireyin kendi öğrenme eylemini etkili zaman ve bilgi yönetimini de kapsayacak şekilde bireysel olarak veya grup hâlinde düzenleyebilmesi için öğrenmenin peşine düşme ve bu konuda ısrarcı olma yetkinliğidir. Bu yetkinlik, bireyin var olan imkânları tanıyarak öğrenme ihtiyaç ve süreçlerinin farkında olmasını ve başarılı bir öğrenme eylemi için zorluklarla başa çıkma yeteneğini kapsamaktadır. Yeni bilgi ve beceriler kazanmak, işlemek ve kendine uyarlamak kadar rehberlik desteği aramak ve bundan yararlanmak anlamına da gelir. Öğrenmeyi öğrenme, bilgi ve becerilerin ev, iş yeri, eğitim ve öğretim ortamı gibi çeşitli bağlamlarda kullanılması ve uygulanması için önceki öğrenme ve hayat tecrübelerine dayanılması yönünde öğrenenleri harekete geçirir.

6) Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler: Bu yetkinlikler kişisel, kişilerarası ve kültürlerarası yetkinlikleri içermekte; bireylerin farklılaşan toplum ve çalışma hayatına etkili ve yapıcı biçimde katılmalarına imkân tanıyacak; gerektiğinde çatışmaları çözecek özelliklerle donatılmasını sağlayan tüm davranış biçimlerini kapsar. Vatandaşlıkla ilgili yetkinlik ise bireyleri, toplumsal ve siyasal kavram ve yapılarla ilişkin bilgiye, demokratik ve aktif katılım kararlılığına dayalı olarak medeni hayata tam olarak katılmaları için donatmaktadır.

7) İnisiyatif alma ve girişimcilik: Bireyin düşüncelerini eyleme dönüştürme becerisini ifade eder. Yaratıcılık, yenilik ve risk almanın yanında hedeflere ulaşmak için planlama yapma ve proje yönetme yeteneğini de içerir. Bu yetkinlik, herkesi sadece evde ve toplumda değil işlerine ait bağlam ve şartların farkında olabilmeleri ve iş fırsatlarını yakalayabilmeleri için aynı zamanda iş hayatında desteklemekte; toplumsal ve ticari etkinliklere girişen veya katkıda bulunan kişilerin

ihtiyaç duydukları daha özgün bilgi ve beceriler için de bir temel teşkil etmektedir. Etik değerlerin farkında olma ve iyi yönetişimi desteklemeyi de kapsar.

8) Kültürel farkındalık ve ifade: Müzik, sahne sanatları, edebiyat ve görsel sanatlar dâhil olmak üzere çeşitli kitle iletişim araçları kullanılarak görüş, deneyim ve duyguların yaratıcı bir şekilde ifade edilmesinin öneminin takdiridir.

1.3. ÖĞRETİM PROGRAMLARINDA ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME YAKLAŞIMI

Hiçbir insan bir başkasının birebir aynısı değildir. Bu sebeple öğretim programlarının ve buna bağlı olarak ölçme ve değerlendirme sürecinin “herkese uygun”, “herkes için geçerli ve standart olması” insanın doğasına terstir. Bu sebeple ölçme ve değerlendirme sürecinde azami çeşitlilik ve esneklik anlayışıyla hareket edilmesi şarttır. Öğretim programları bu açıdan bir yol göstericidir. Öğretim programlarından ölçme değerlendirmeye ait bütün unsurları içermesini beklemek gerçekçi bir beklenti olarak değerlendirilemez. Eğitimde çeşitlilik; birey, eğitim düzeyi, ders içeriği, sosyal ortam, okul imkânları vb. iç ve dış dinamiklerden ciddi şekilde etkilendiği için, ölçme ve değerlendirme uygulamalarının etkililiğini sağlamada öncelik öğretim programlarından değil öğretmen ve eğitim uygulayıcılarından beklenir. Bu noktada özgünlük ve yaratıcılık öğretmenlerden temel beklentidir.

Bu bakış açısından hareketle öğretim programlarında ölçme ve değerlendirme uygulamalarına yön veren ilkeleri aşağıdaki gibi özetlemek mümkündür:

1. Ölçme ve değerlendirme çalışmaları öğretim programının tüm bileşenleri ile azami uyum sağlamalı, kazanım ve açıklamaların sınırları esas alınmalıdır.
2. Öğretim programı, ölçme sürecinde kullanılabilecek ölçme araç ve yöntemleri açısından uygulayıcılara kesin sınırlar çizmez, sadece yol gösterir. Ancak tercih edilen ölçme ve değerlendirme araç ve yönteminde, gereken teknik ve akademik standartlara uyulmalıdır.
3. Eğitimde ölçme ve değerlendirme uygulamaları eğitimin ayrılmaz bir parçasıdır ve eğitim süreci boyunca yapılır. Ölçme sonuçları tek başına değil izlenen süreçlerle birlikte bütünlük içinde ele alınır.
4. Bireysel farklılıklar gerçeğinden dolayı bütün öğrencileri kapsayan, bütün öğrenciler için genel geçer, tek tip bir ölçme ve değerlendirme yönteminden söz etmek uygun değildir. Öğrencinin

akademik gelişimi tek bir yöntemle veya teknikle ölçülüp değerlendirilmez.

5. Eğitim sadece “bilme (düşünce)” için değil, “hissetme (duygu)” ve “yapma (eylem)” için de verilir; dolayısıyla sadece bilişsel ölçümler yeterli kabul edilemez.

6. Çok odaklı ölçme değerlendirme esastır. Ölçme ve değerlendirme uygulamaları öğretmen ve öğrencilerin aktif katılımıyla gerçekleştirilir.

7. Bireylerin ölçme ve değerlendirmeye konu olan ilgi, tutum, değer ve başarı gibi özellikleri zamanla değişebilir. Bu sebeple söz konusu özellikleri tek bir zamanda ölçmek yerine süreç içindeki değişimleri dikkate alan ölçümler kullanmak esastır.

1.4. BİREYSEL GELİŞİM VE ÖĞRETİM PROGRAMLARI

Öğretim programlarının geliştirilmesi sürecinde insanın çok yönlü gelişimsel özelliklerine dair mevcut bilimsel bilgi ve birikim dikkate alınarak bütün bileşenler arasında ahengi dikkate alan harmonik bir yaklaşım benimsenmiştir. Bu bağlamda bazı temel gelişim ilkelerine değinmek yerinde olacaktır.

Öğretim programları, insan gelişiminin belirli bir dönemde sonlanmadığı ve gelişimin hayat boyu sürdüğü ilkesi ile hazırlanmıştır. Bu sebeple öğretim programlarında, her yaş döneminde bireylerin gelişim özelliklerini dikkate alarak destekleyici önlemler alınması önerilmektedir. Gelişim, hayat boyu sürse de tek ve bir örnek yapıda değildir. Evreler hâlinde ilerler ve her evrede bireylerin gelişim özellikleri farklıdır. Evreler de başlangıç ve bitişleri açısından homojen değildir. Bu sebeple programlar olabildiğince bunu göz önünde bulunduran bir hassasiyetle yapılandırılmıştır. Programların amaçlarını ve kazanımlarını gerçekleştirme sürecinde gerekli uyarlamaların öğretmen tarafından yapılması beklenir.

Gelişim dönemleri ardışık ve değişmeyen bir sıra izler. Her evrede olup bitenler takip eden evreleri etkiler. Öte yandan bu ardışıklık belirli yönelimlerle karakterize edilir: basitten karmaşığa, genelden özele ve somuttan soyuta doğru gelişim gibi. Program geliştirme sürecinde söz konusu yönelimler hem bir alandaki yeterliliği oluşturan kazanım ve becerilerin ön şart ve ardılığı noktasında dikkate alınmış hem de sınıflar düzeyinde derslerin dağılımlarında ve birbirleriyle ilişkilerinde göz önünde bulundurulmuştur.

Öğretim programlarında insan gelişiminin bir bütün olduğu ilkesi ile hareket edilmiştir. İnsanın farklı gelişim alanlarındaki özellikleri birbirleri ile etkileşim hâlinindedir. Söz gelimi dil gelişimi düşünce gelişimini etkiler ve düşünce gelişiminden etkilenir. Bu sebeple öğretmenlerden, öğrencinin edindiği bir kazanımın, gelişimde başka bir alanı da etkileyeceğini dikkate alması beklenir.

Öğretim programları bireysel farklılıklara ilişkin hassasiyetler göz önünde bulundurularak yapılandırılmıştır. Kalıtsal, çevresel ve kültürel faktörlerden kaynaklanan bireysel farklılıklar ilgi, ihtiyaç ve yönelme açısından da kendini belli eder. Öte yandan bu durum bireylerarası ve bireyin kendi içindeki farklılıkları da kapsar. Bireyler hem başkalarından farklılık gösterir hem de kendi içindeki özellikleri ile farklıdır. Örneğin bir bireyin soyut düşünme yeteneği güçlü iken aynı bireyin resim yeteneği zayıf olabilir.

Gelişim hayat boyu sürmekle birlikte bu gelişimin hızı evrelere göre değişkendir. Hızın yüksek olduğu zamanlar gelişim açısından riskli ve kritik zamanlardır. Bu sebeple öğretmenlerin gelişim hızının yüksek olduğu zamanlarda öğrencinin durumuna daha duyarlı davranması beklenir. Söz gelimi ergenlik dönemi kimlik edinimi için kritik dönemdir ve eğitim bu dönemde kimlik edinimini destekleyici sosyal etkileşimleri artırır ve yönetir.

1.5. SONUÇ

Elimizdeki programları güncelleme sürecinde hangi işlemlerden ve aşamalardan geçtiğimiz üzerine bilgi vermek de yerinde olacaktır. Bu bağlamda:

Farklı ülkelerin son yıllarda benzer gerekçelerle yenilenip güncellenen öğretim programları incelenmiş,

Yurt içinde ve yurt dışında eğitim öğretim ve programlar üzerine yapılan akademik çalışmalar taranmış,

Başta Anayasamız olmak üzere ilgili mevzuat, kalkınma planları, hükûmet programları, şûra kararları, siyasi partilerin programları, sivil toplum kuruluşları ve sivil araştırma kurumları tarafından hazırlanan raporlar vb. dokümanlar analiz edilmiş,

Millî Eğitim Bakanlığı programlar ve öğretim materyalleri daire başkanlıkları tarafından geliştirilen anketler aracılığıyla öğretmen ve yöneticilerin programlar ve haftalık ders çizelgelerine yönelik görüşleri toplanmış,

İllerden gelen her bir branşla ilgili zümre raporları incelenmiş,

Branşlara yönelik açık uçlu sorulardan oluşan ve elektronik ortamda erişime açılan anket verileri derlenmiş,

Eğitim fakültelerimizin branşlar ölçeğinde hazırladıkları raporlar incelenmiş,

Bütün görüş, öneri, eleştiri ve beklentiler, Bakanlığımızın ilgili birimlerinden uzman personel, öğretmen ve akademisyenlerden oluşan çalışma gruplarınca değerlendirilmiştir.

Yapılan tespitler doğrultusunda öğretim programlarımız gözden geçirilip güncellenmiş ve yenilenmiştir. Programların uygulanmasına 2018-2019 eğitim öğretim yılı itibarıyla topyekûn geçilecek ve sonrasında yapılacak izleme değerlendirme sonuçlarına göre yine gerekli güncellemeler yapılacaktır. Böylelikle programlarımızın gelişmelerle ve bilimsel, sosyal, teknolojik vb. ihtiyaçlarla koşutluğunun sürekliliği sağlanmış olacaktır.

2. ÖĞRETİM PROGRAMININ UYGULANMASI

2.1. ÖĞRETİM PROGRAMININ ÖZEL AMAÇLARI

Sanat; kişilerin bireysel gelişimlerine, kendilerini ifade edebilmelerine, yardımlaşma ve birlikte çalışma becerilerinin gelişmesine, üretici bireyler olarak yetişmesine katkı sağlamaktadır. Bu özellikleriyle, eğitimin her kademesinde yapılan sanat eğitimi ile yeni eserler üreten, yaratıcı ve kendilerini özgürce ifade edebilen bireylere ulaşmak hedeflenmelidir.

Sanat dallarından biri olan müzik, hayatın ayrılmaz bir parçasıdır. İnsan hayatının her döneminde onun bilişsel, duyuşsal ve devinışsel gelişimine büyük katkı sağlayan önemli bir olgudur. Müziğin bireysel, toplumsal, kültürel ve ekonomik işlevlerinin insan hayatındaki yeri ve öneminin yanı sıra hem bir eğitim aracı hem bir eğitim yöntemi hem de bir eğitim alanı hâline geldiği vurgulanmaktadır. Çağdaş bir eğitimin gerçekleşebilmesi için bilim, sanat ve tekniğin bir bütün olarak düşünülmesi gerekir. Bu bağlamda, müzik eğitimi alanı “sessel ve işitsel” niteliğiyle sanat eğitiminin en önemli dallarından birini oluşturur.

Öğrencilerin yaparak ve yaşayarak öğrenme yoluyla müziği sevmesi, müzikten haz almalarının sağlanması, çalgı eğitimi yoluyla kendilerini ve çevrelerini tanımaları ve estetik bakış açılarının oluşturulmasında Kemane, kemança ve Karadeniz kemençesi Dersi Öğretim Programı önemli bir yer tutmaktadır. Kemane, Kemança ve Karadeniz Kemençesi Dersi Öğretim Programı ile öğrencilerin millî ve manevi değerlerini benimsemiş, evrensel değerlere saygılı, kendi müzik kültürünü ve dünya müzik kültürlerini tanıyan, müzik teknolojisini kullanabilen, estetik bakış açısına sahip, öz güven sahibi bireyler olarak yetişmeleri amaçlanmaktadır. Dolayısıyla Kemane, Kemança ve Karadeniz Kemençesi Dersi Öğretim Programı; öğrencilerin hem müzik yoluyla estetik duyarlılıklarının geliştirilmesi (dinleme, konuşma vb. etkinlikler) açısından hem de müzik yapma yoluyla (doğaçlama, icraya yönelik etkinlikler vb.) yani edimsel olarak müzik eğitimi açısından ele alınmış ve her iki yaklaşım da dengeli bir şekilde programa yansıtılmıştır. Programın yapılandırılması, özellikle nörobilim ve müzik psikolojisi bilim dallarında yapılan güncel çalışmalara dayanarak çalgı eğitimi, performans, sosyal davranışlar gibi alanlarda bilişim teknolojisi desteği ile gerçekleştirilmiştir.

Yaylı Sazlar Dersi (Kemane, Kemança, Karadeniz Kemençesi) Öğretim Programıyla öğrencilerin;

1. Kemane, Kemança ve Karadeniz kemençesinin tarihi gelişimi ve yapısı hakkında bilgi edinmesi,
2. Kemane, Kemança ve Karadeniz kemençesi çalma tekniklerini kavraması ve uygulaması,
3. Kemane, Kemança ve Karadeniz kemençesinin Türk müziği içerisindeki yerini ve önemini kavraması,
4. Müzik eğitimi yoluyla Türk toplumunun sosyokültürel gelişimine katkıda bulunması,
5. Kemane, Kemança ve Karadeniz kemençesinin Türk halk müziği ile ilgili eserlerinden bir dağarcık oluşturmaları,
6. Çalışmalarında zamanı verimli kullanma alışkanlığı kazanması,
7. Bireysel ve grup çalışmalarında sorumluluk bilinci geliştirmesi,
8. Müzik yoluyla millî birlik ve beraberlik bilinci geliştirmesi amaçlanmaktadır.

2.2. ALANA ÖZGÜ BECERİLER

Yaylı Sazlar (Kemane, Kemança, Karadeniz Kemençesi) Dersi Öğretim Programı'yla öğrencilere kazandırılması hedeflenen beceriler aşağıda sunulmuştur:

1. Sağ ve sol el koordinasyonu
2. Yayı itme ve çekme hareketlerini uygulama
3. Yay kullanımında doğru ses elde etme
4. Çeşitli tartımlarda yay kullanma
5. Yorumlama (icra)
6. Sahne ve performans
7. Müziksel algılama
8. Müziksel işitme
9. Tonalite ve modalite (makam) tanıma

2.3. ÖĞRETİM PROGRAMININ UYGULANMASINDA DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR

1. Türk halk müziğinin yaylı temel çalgılarından olan kemanenin öğretiminde, dersin materyalleri bol ve çeşitli olmalıdır. Geleneksel icra teknikleri için en eski ses kayıtları edinilmeli ve bir arşiv oluşturulmalıdır.
2. Dersin aynı zamanda tarihî yönünün olması, farklı disiplinlerden yararlanılmasını gerekli kılmaktadır. Bu nedenle müzik tarihine ilişkin görsel ve yazılı kaynaklardan yararlanılabilir.
3. Kemane öğretimine başlanılan özellikle ilk yıl kemaneden dengeli, düzgün ve temiz ses çıkarılması konusunda hassas davranılmalıdır. Yay ile boş tel çalışmalarında çıkan seslerde şiddet, denge, tını bakımından problem olduğu sürece (daha sonraki yıl veya dönemlerde de) öğrenci uyarılmalıdır. Bu durumda dengesiz ses çıkarmanın sebepleri araştırılarak sorun çözülmelidir.
4. İhtiyaç durumunda kazanımlara uygun farklı etüt ve egzersizler yazılabilir.
5. Öğrencilerin yerel sanatçıları tanımaları, yörelerine ait halk dansları gösterilerini izlemeleri ve bu doğrultuda yapılan icraların izlenmesi sağlanmalıdır.
6. Kemane, kemança ve Karadeniz kemençesi öğretiminde, yöresel müzik kültürü öğretilmeli ve görsel kaynaklar yolu ile de yörenin ve yöre insanının yaşayış biçimi hakkında bilgiler verilmelidir.
7. Öğrencilerin kemane, kemança ve Karadeniz kemençesi eğitiminde kullanılabilecek geniş bir eser dağarcığı kazanmaları, aynı zamanda bu yolla kendi öğrenmelerini düzenleme ve kontrol edebilmelerine rehberlik edilmelidir.
8. Öğrenciler müzikte öğrendiklerini diğer konu alanlarına uygulayabilirler. Doğru şartlar altında hayat boyu öğrenme ve kariyer becerilerini geliştirmelerine katkı sağlayacak yaratıcı yeterlilikler ve beceriler edinebilirler. Müzik eğitimi bilişsel, duyuşsal ve psikomotor becerilerin edinilmesini gerektirir. Bu bakımdan öğrencilerin bilgi, beceri ve tutumları ilişkilendirmelerine olanak sağlayacak etkinlikler tasarlanmalı ve uygulanmalıdır.
9. Müzik manevi, kültürel ve evrensel değerlerin sanat yoluyla aktarılmasında önemli bir yer tutmaktadır. Programdaki değerler öğrenme sürecinde ünite ve kazanımlarla ilişkilendirilmeli, bu değerlere çalışma ve etkinliklerde yer verilmelidir.
10. Programın uygulanmasında öğretmen tek bir öğrenme-öğretme stratejisi kullanmak zorunda değildir. Kazanımların içeriği ve öğrenciye kazandırılması hedeflenen becerilere bağlı olarak farklı öğrenme-öğretme stratejileri (buluş yoluyla öğrenme, sunuş yoluyla öğrenme, araştırma yoluyla öğrenme, tam öğrenme, iş birlikli öğrenme, yapılandırmacı öğrenme), yöntem ve teknikleri dengeli ve amacına uygun şekilde birlikte kullanılabilir.
11. Programda yer alan bilgi, beceri ve değerlerin öğrencilere kazandırılabilmesi için aktif öğrenme yöntemlerinin ve öğretim etkinliklerinin kullanımı gerekmektedir.

12. Çeşitli ve çok sayıda ölçme aracı kullanılarak sistematik olarak yapılan değerlendirme sonuçları, sadece not vermek için değil; öğrencilere performansları hakkında geri bildirim verme, öğrencileri gösterebilecekleri en üst performans seviyesine ulaştırmak için motive etme, öğretim etkinliklerinin ve öğretim programının etkililiğini belirleme amacıyla kullanılmalıdır.

2.4. KAZANIM SAYISI VE SÜRE TABLOSU

9. sınıf

Üniteler	Kazanım Sayıları	Süre/Ders Saati	Oranı (%)
Kemaneyi Tanıyalım	5	1	3
Kemanede Duruş Pozisyonu ve Tutuş Teknikleri	10	2	6
Yayın Teller Üzerinde Kullanımı ve Çevrim	17	8	22
Kemane Çalma Teknikleri	2H	8	22
Temel Yay Teknikleri	5	5	14
Teknik Etüt ve Eser Uygulamaları	İ	12	33
TOPLAM	*+	36	100

10. Sınıf

Üniteler	Kazanım Sayıları	Süre/Ders Saati	Oranı (%)
Makamsal Uygulamalar	24	24	67
Yöresel Eser Uygulamaları	6	12	33
TOPLAM	30	36	100

11. Sınıf

Üniteler	Kazanım Sayıları	Süre/Ders Saati	Oranı (%)
Kemança Vajzı	5	1	1
Kemançada Duruş Pozisyonu ve Tutuş Teknikleri	10	1	1
Yayın Teller Üzerinde Kullanımı	8	2	3
Kemança Çalma Teknikleri	21	6	9
	H	İG	86
TOPLAM	(7	72	100

12. Sınıf

Üniteler	Kazanım Sayıları	Süre/Ders Saati	Oranı (%)
Karadeniz Kemançesini Vajzı	5	1	1
Karadeniz Kemançesinde Duruş Pozisyonu ve Tutuş Teknikleri	10	1	1
Yayın Teller Üzerinde Kullanımı	4	2	3
Karadeniz Kemançesi Çalma Teknikleri	17	6	9
	İ	İG	86
TOPLAM	41	72	100

3. ÖĞRETİM PROGRAMININ YAPISI

9, 10, 11 ve 12. sınıflar için geliştirilen programda ünite temelli yaklaşım esas alınmıştır. Programda 9. sınıf düzeyinde altı, 10. sınıf düzeyinde iki, 11. sınıf düzeyinde beş ve 12. sınıf düzeyinde beş ünite yer almaktadır. Ünite ve konuların işlenişi sırasında dikkat edilmesi gereken hususlar, açıklamalar veya uyarılar ilgili ünite ve konu başlıkları altında verilmiştir. Kazanımlar; sınıf düzeyi, ünite numarası, konu numarası ve kazanım numarası esas alınarak numaralandırılmıştır. Kazanımlara ilişkin açıklamalar, sınırlamalar veya uyarılar ise kazanımı takip eden satırda italik yazı karakteriyle ifade edilmiştir.

3.1. KAZANIMLARIN YAPISI

Kazanımların yapısı aşağıda şematik olarak gösterilmiştir:

Sınıf Düzeyi	Ünite no.	Konu no.	Kazanım no.	Kazanım İfadesi	Kazanım Açıklaması
			9.1.1.1.	Kemanenin tarih içerisinde geçirdiği değişimi açıklar.	<i>Kemane ve onun atası olan kopuz, kıl kopuz, ıklığ çalgıları hakkında bilgi verilmelidir.</i>

3.2. SINIF DÜZEYLERİNE GÖRE ÜNİTE, KONU, KAZANIM VE AÇIKLAMALARI

9. SINIF ÜNİTE, KONU, KAZANIM VE AÇIKLAMALARI

9.1. KEMANEYİ TANIYALIM

9.1.1. Kemanenin Tarihçesi

9.1.1.1. Kemanenin tarih içerisinde geçirdiği değişimi açıklar.

Kemane ve onun atası olan kopuz, kıl kopuz, ıklığ çalgıları hakkında bilgi verilmelidir.

9.1.2. Kemanenin Bölümleri, Yay ve Teller

9.1.2.1. Kemaneyi oluşturan bölümleri açıklar.

a) Kemane yapımında kullanılan kabak ve ağaç türlerine değinilir.

b) Kemanenin ölçüleri belirtilir.

9.1.2.2. Yay oluşturan bölümleri açıklar.

Yay yapımında kullanılan materyallere değinilir.

9.1.2.3. Kemanede kullanılan telleri tanıır.

Kemanede kullanılan tellerin isimleri belirtilerek kemane üzerindeki sıralaması ve özelliklerine değinilmelidir.

9.1.3. Kemanede Akort Sistemi

9.1.3.1. Tellerin akortlandığı sesleri açıklar.

a) Teller akortlanırken diyapazona göre hangi seslere karşılık geldiği açıklanır.

b) Farklı yörelerde kullanılan akort sistemlerine değinilir.

9.2. KEMANE ÇALMADA DURUŞ POZİSYONU VE TUTUŞ TEKNİKLERİ

9.2.1. Duruş Pozisyonu

9.2.1.1. Kemane çalmak için gereken duruş pozisyonunu açıklar.

9.2.1.2. Kemane çalmak için gereken duruş pozisyonunu uygular.

9.2.2. Kemanenin Tutuluşu ve Konumu

9.2.2.1. Kemanenin tutuluş tekniğini açıklar.

9.2.2.2. Kemaneyi tekniğine uygun tutar.

9.2.2.3. Kemanenin diz üzerindeki konumunu açıklar.

9.2.2.4. Kemaneyi doğru konumlandırır.

9.2.3. Yayın Tutuluşu ve Konumu

9.2.3.1. Yayın tutuluş tekniğini açıklar.

Yayın doğru ve yanlış tutuluşları fotoğraflarla gösterilmelidir.

9.2.3.2. Yay tekniğine uygun tutar.

9.2.3.3. Yayın kemane üzerindeki konumunu açıklar.

9.2.3.4. Yay kemane üzerinde doğru konumlandırır.

Yayı konumlandırma çalışmasının ayna karşısında yapılmasının önemi vurgulanır.

9.3. YAYIN TELLER ÜZERİNDE KULLANIMI VE ÇEVİRİM

9.3.1. Yayın Bölümleri

9.3.1.1. Yayın kullanım bölümlerini açıklar.

Yayın kullanım bölümleri fotoğraf üzerinde çizimle gösterilmiştir.

9.3.2. Yay Yönleri ve Simgeleri

9.3.2.1. Yayın çekme yönünü belirten simgeyi tanıır.

9.3.2.2. Yayın itme yönünü belirten simgeyi tanıır.

9.3.3. Kemanede Ses Üretiş

9.3.3.1. Birinci tel üzerinde yayı çekerek ve iterek hareket ettirir.

a) *Yayı hareket ettirirken bilek ve dirsek koordinasyonuna dikkat çekilir.*

b) *Yayı çekerken ve iterken eşit gürlükte ses çıkarılması gerektiği vurgulanır.*

9.3.4. Bölümlü Yay Uygulamaları-1

Konu açıklaması: Yayın topuk kısmından uç kısmına kadar veya uç kısmından topuk kısmına kadar yapılacak olan uzun yay çalışmalarında yayın dengeli hareket ettirilmesi yoluyla çalgıdan eşit gürlükte ses çıkarmanın önemi vurgulanır.

9.3.4.1. Birinci tel üzerinde birlik, ikilik nota değerleriyle yayı çekerek ve iterek uzun yay uygulamaları yapar.

9.3.4.2. Birinci tel üzerinde ikilik, dörtlük nota değerleriyle yayı çekerek ve iterek uzun yay uygulamaları yapar.

9.3.5. Çevrim ve Yay Uygulamaları-1

Konu açıklaması: Teller arası geçişte yayın değil, kemanenin çevrilmesi gerektiği belirtilmelidir. Teller arası geçişte yay ve çevrim hareketinin koordinasyonu üzerinde durulmalıdır. Çevrim hareketi gerçekleştirilirken doğru ses çıkartmaya özen gösterilir. Çevrim yapılırken kemanenin ve elin saptaki konumunun bozulmamasına ve yapılacak olan çalışmalarda uzun yay tekniğinin düzgün ve dengeli yapılmasına dikkat edilmelidir.

9.3.5.1. Birinci ve ikinci telde uzun yayda çevrim çalışmaları yapar.

9.3.5.2. İkinci ve üçüncü telde uzun yayda çevrim çalışmaları yapar.

9.3.5.3. Üçüncü ve dördüncü telde uzun yayda çevrim çalışmaları yapar.

9.3.5.4. Tüm tellerde uzun yay tekniğiyle çevrim çalışmaları yapar.

9.3.6. Bölümlü Yay Uygulamaları-2

Konu açıklaması: Uzun yaylardan kısa yaylara geçiş çalışmalarında yayın kullanım bölgelerinin doğru uygulanmasının önemi vurgulanır. Kısa yaylarda yapılacak olan çalışmalarda yayın dengeli ve kurallarına uygun hareket ettirilmesine dikkat edilmelidir.

9.3.6.1. Birinci tel üzerinde dörtlük, sekizlik nota değerleriyle uzun ve kısa yay uygulamaları yapar.

9.3.6.2. Birinci tel üzerinde sekizlik, on altılık nota değerleriyle kısa yay uygulamaları yapar.

9.3.6.3. Birinci tel üzerinde birlik, ikilik, dörtlük, sekizlik ve on altılık nota değerleriyle uzun ve kısa yay uygulamaları yapar.

9.3.7. Çevrim ve Yay Uygulamaları-2

Konu açıklaması: Uzun ve kısa yay tekniğinin çevrim hareketiyle birlikte uygulaması yapılır. Yapılacak olan çalışmalarda uzun ve kısa yay tekniğinin düzgün ve dengeli yapılması, çevrim hareketi esnasında da kemanenin ve elin saptaki konumunun bozulmaması gerektiği vurgulanır.

- 9.3.7.1. Birinci ve ikinci telde uzun ve kısa yayda çevrim çalışmaları yapar.
- 9.3.7.2. İkinci ve üçüncü telde uzun ve kısa yayda çevrim çalışmaları yapar.
- 9.3.7.3. Üçüncü ve dördüncü telde uzun ve kısa yayda çevrim çalışmaları yapar.
- 9.3.7.4. Tüm tellerde uzun ve kısa yay tekniğiyle çevrim çalışmaları yapar.

9.4. KEMANE ÇALMA TEKNİKLERİ

Ünite açıklaması: Kemanede nota uygulamalarına geçmeden önce parmak numaralarının kavratılmasının ve parmakların notaların çalınacağı bölgeye göre konumlandırılmasının önemine dikkat çekilir. Parmakların natürel seslere karşılık gelecek şekilde konumlandırılmasına dikkat edilir. Nota uygulamalarında parmakların konumlarının bozulmaması gerektiği vurgulanır. Parmakların konumları fotoğraf veya çizimle gösterilmelidir. Nota uygulamaları etütlerle pekiştirilmelidir.

9.4.1. Kemanede Parmakların Konumlandırılması

- 9.4.1.1. Parmak numaralarını tanır.
- 9.4.1.2. Parmakların kemane sapındaki konumunu açıklar.
- 9.4.1.3. Parmaklarını kemane sapında konumlandırır.

9.4.2. Birinci Telde Çalışmalar

- 9.4.2.1. Mi notasını birinci parmakla çalar.
- 9.4.2.2. Fa notasını ikinci parmakla çalar.
- 9.4.2.3. Sol notasını üçüncü parmakla çalar.
- 9.4.2.4. La notasını dördüncü parmakla çalar.
- 9.4.2.5. Birinci telde sıralı ve sıralı olmayan notalara yönelik etütler çalar.

9.4.3. İkinci Telde Çalışmalar

- 9.4.3.1. Si notasını birinci parmakla çalar.
- 9.4.3.2. Do notasını ikinci parmakla çalar.
- 9.4.3.3. Re notasını üçüncü parmakla çalar.
- 9.4.3.4. İkinci telde telde sıralı ve sıralı olmayan notalara yönelik etütler çalar.

9.4.4. Üçüncü Telde Çalışmalar

- 9.4.4.1. Mi notasını birinci parmakla çalar.
- 9.4.4.2. Fa notasını ikinci parmakla çalar.
- 9.4.4.3. Sol notasını üçüncü parmakla çalar.
- 9.4.4.4. La notasını dördüncü parmakla çalar.
- 9.4.4.5. Üçüncü telde sıralı ve sıralı olmayan notalara yönelik etütler çalar.

9.4.5. Dördüncü Telde Çalışmalar

- 9.4.5.1. La notasını birinci parmakla çalar.
- 9.4.5.2. Si notasını ikinci parmakla çalar.
- 9.4.5.3. Do notasını üçüncü parmakla çalar.
- 9.4.5.4. Re notasını dördüncü parmakla çalar.
- 9.4.5.5. Dördüncü telde sıralı ve sıralı olmayan notalara yönelik etütler çalar.

9.4.6. Tüm Tellerde Çalışmalar

9.4.6.1. Tüm tellerde sıralı ve sıralı olmayan notalara yönelik etütler çalar.

9.5. TEMEL YAY TEKNİKLERİ

9.5.1. Bağımsız Yay (Detaş) Tekniği

9.5.1.1. Bağımsız yay tekniğini açıklar.

9.5.1.2. Bağımsız yay tekniğiyle etütler çalar.

9.5.2. Bağlı Yay (Legato) Tekniği

9.5.2.1. Bağlı yay tekniğini açıklar.

9.5.2.2. Bağlı yay tekniğiyle etütler çalar.

9.5.3. Bağlı ve Bağımsız Yay Tekniğinde Etütler

9.5.3.1. Bağlı ve bağımsız yay tekniğiyle hazırlanmış etütler çalar.

9.6. TEKNİK ETÜT VE ESER UYGULAMALARI

Ünite açıklaması: Kemane çalımında her iki elde de hâkimiyetin artırılması sağlanmalıdır. Teknikler ve uygulamalar karmaşık olmayan, basit usullerde (2, 3 ve 4 zamanlı) yazılmış etüt çalışmalarıyla pekiştirilmelidir. Etütler yazılırken uzatma noktasına, senkop ve triole kalıplarına yer verilmelidir.

9.6.1. Süsleme Teknikleri

9.6.1.1. Çarpma tekniğini açıklar.

9.6.1.2. Etüt içerisinde çarpma tekniğini uygular.

9.6.1.3. Trill tekniğini açıklar.

9.6.1.4. Etüt içerisinde trill tekniğini uygular.

9.6.1.5. Glissando tekniğini açıklar.

9.6.1.6. Etüt içerisinde glissando tekniğini uygular.

9.6.2. Eser Uygulamaları

9.6.2.1. Natürel seslerle eserler çalar.

10. SINIF ÜNİTE, KONU, KAZANIM VE AÇIKLAMALARI

10.1. MAKAMSAL UYGULAMALAR

Ünite açıklaması: Türk halk müziği eserlerinin temel yapısını oluşturan makam dizilerinin kemane üzerinde seslendirilmesi sağlanmalıdır. Dizileri oluşturan özellikler arasında yer alan alterasyon (ses değiştirici) işaretleri üzerinde durulmalı, bu seslerin kemane üzerinde doğru uygulanmasına özen gösterilmelidir.

10.1.1. Buselik Makamı Dizisinde Dizi, Etüt ve Eserler

10.1.1.1. Buselik makamı dizisini açıklar.

10.1.1.2. Buselik makamı dizisini çalar.

10.1.1.3. Buselik makamı dizisinde etütler çalar.

10.1.1.4. Buselik makamı dizisinde Türk halk müziği repertuarından eserler çalar.

10.1.2. Uşşak Makamı Dizisinde Dizi, Etüt ve Eserler

10.1.2.1. Uşşak makamı dizisini açıklar.

10.1.2.2. Uşşak makamı dizisini çalar.

10.1.2.3. Uşşak makamı dizisinde etütler çalar.

10.1.2.4. Uşşak makamı dizisinde Türk halk müziği repertuarından eserler çalar.

10.1.3. Hüseyini Makamı Dizisinde Dizi, Etüt ve Eserler

10.1.3.1. Hüseyini makamı dizisini açıklar.

10.1.3.2. Hüseyini makamı dizisini çalar.

10.1.3.3. Hüseyini makamı dizisinde etütler çalar.

10.1.3.4. Hüseyini makamı dizisinde Türk halk müziği repertuarından eserler çalar.

10.1.4. Kürdi Makamı Dizisinde Dizi, Etüt ve Eserler

10.1.4.1. Kürdi makamı dizisini açıklar.

10.1.4.2. Kürdi makamı dizisini çalar.

10.1.4.3. Kürdi makamı dizisinde etütler çalar.

10.1.4.4. Kürdi makamı dizisinde Türk halk müziği repertuarından eserler çalar.

10.1.5. Hicaz Makamı Dizisinde Dizi, Etüt ve Eserler

10.1.5.1. Hicaz makamı dizisini açıklar.

10.1.5.2. Hicaz makamı dizisini çalar.

10.1.5.3. Hicaz makamı dizisinde etütler çalar.

10.1.5.4. Hicaz makamı dizisinde Türk halk müziği repertuarından eserler çalar.

10.1.6. Rast Makamı Dizisinde Dizi, Etüt ve Eserler

10.1.6.1. Rast makamı dizisini açıklar.

10.1.6.2. Rast makamı dizisini çalar.

10.1.6.3. Rast makamı dizisinde etütler çalar.

10.1.6.4. Rast makamı dizisinde Türk halk müziği repertuarından eserler çalar.

10.2. YÖRESEL ESER UYGULAMALARI

Ünite açıklaması: Eser uygulamaları yapılırken TRT Türk halk müziği repertuarı esas alınarak dağarcık oluşturulmalıdır.

10.2.1. Kemanede Halay Türü Uygulamaları

10.2.1.1. Halay türünün genel özelliklerini açıklar.

10.2.1.2. Halay türüne ait Türk halk müziği repertuarından eserler çalar.

10.2.2. Kemanede Zeybek Türü Uygulamaları

10.2.2.1. Zeybek türünün genel özelliklerini açıklar.

10.2.2.2. Zeybek türüne ait Türk halk müziği repertuarından eserler çalar.

10.2.3. Kemanede Teke Türü Uygulamaları

10.2.3.1. Teke türünün genel özelliklerini açıklar.

10.2.3.2. Teke türüne ait Türk halk müziği repertuarından eserler çalar.

11. SINIF ÜNİTE, KONU, KAZANIM VE AÇIKLAMALARI

11.1. KEMANÇAYI TANIYALIM

11.1.1. Kemançanın Tarihçesi

11.1.1.1. Kemançanın tarih içerisinde geçirdiği değişimi açıklar.

11.1.2. Kemançanın Bölümleri Yay ve Teller

11.1.2.1. Kemançayı oluşturan bölümleri açıklar.

a) Kemança yapımında kullanılan ağaç türlerine değinilir.

b) Kemançanın ölçüleri belirtilir.

11.1.2.2. Yayı oluşturan bölümleri açıklar.

Yay yapımında kullanılan materyallere değinilir.

11.1.2.3. Kemançada kullanılan telleri tanıır.

Kemançada kullanılan tellerin isimleri belirtilerek kemança üzerindeki sıralaması ve özelliklerine değinilmelidir.

11.1.3. Kemançada Akort Sistemi

11.1.3.1. Tellerin akortlandığı sesleri açıklar. ~~AAAAAAAAAAAAAA~~

a) Teller akortlanırken diyapazona göre hangi seslere karşılık geldiği açıklanır.

à D S ^ { a } 8 a a A ~ || a } a } A a | P a a | : A a c { | ^ a ^ A ^ a a E

11.2. KEMANÇA ÇALMADA DURUŞ POZİSYONU VE TUTUŞ TEKNİKLERİ

11.2.1. Duruş Pozisyonu

11.2.1.1. Kemança çalmak için gereken duruş pozisyonunu açıklar.

11.2.1.2. Kemança çalmak için gereken duruş pozisyonunu uygular.

11.2.2. Kemançanın Tutuluşu ve Konumu

11.2.2.1. Kemançanın tutuluş tekniğini açıklar.

11.2.2.2. Kemançayı tekniğine uygun tutar.

11.2.2.3. Kemançanın diz üzerindeki konumunu açıklar.

11.2.2.4. Kemançayı doğru konumlandırır.

11.2.3. Yayın Tutuluşu ve Konumu

11.2.3.1. Yayın tutuluş tekniğini açıklar.

11.2.3.2. Yayı tekniğine uygun tutar.

11.2.3.3. Yayın kemança üzerindeki konumunu açıklar.

11.2.3.4. Yayı kemança üzerinde doğru konumlandırır.

11.3. YAYIN TELLER ÜZERİNDE KULLANIMI VE ÇEVİRİM

11.3.1. Yayın Kullanım Bölümleri

11.3.1.1. Yayın bölümlerini açıklar.

Yayın bölümleri fotoğraf üzerinde çizimle gösterilir. Á

11.3.2. Yay Yönleri ve Simgeleri

11.3.2.1. Yay çekme yönünü belirten simgeyi tanıır.

11.3.2.2. Yay itme yönünü belirten simgeyi tanıır.

11.3.3. Kemançada Ses Üretiş

11.3.3.1. Birinci tel üzerinde yayı çekerek ve iterek hareket ettirir.

- Yayı hareket ettirirken bilek ve dirsek koordinasyonuna dikkat çekilir.*
- Yayı çekerken ve iterken her iki yayda da eşit gürlükte ses çıkarılması gerektiği vurgulanır.*

11.3.4. Çevrim ve Yay Uygulamaları

11.3.4.1. Birinci ve ikinci telde uzun ve kısa yayda çevrim çalışmaları yapar.

11.3.4.2. İkinci ve üçüncü telde uzun ve kısa yayda çevrim çalışmaları yapar.

11.3.4.3. Üçüncü ve dördüncü telde uzun ve kısa yayda çevrim çalışmaları yapar.

11.3.4.4. Tüm tellerde uzun ve kısa yay tekniğiyle çevrim çalışmaları yapar.

11.4. KEMANÇA ÇALMA TEKNİKLERİ

Ünite açıklaması: Kemançada nota uygulamalarına geçmeden önce parmak numaralarının kavratılmasının ve parmakların notaların çalınacağı bölgeye göre konumlandırılmasının önemine dikkat çekilir. Parmakların natürel seslere karşılık gelecek şekilde konumlandırılmasına dikkat edilir. Nota uygulamalarında parmakların konumlarının bozulmaması gerektiği vurgulanır. Parmakların konumları fotoğraf veya çizimle gösterilmelidir. Nota uygulamaları etütlerle pekiştirilmelidir.

11.4.1. Kemançada Parmakların Konumlandırılması

11.4.1.1. Parmak numaralarını tanır.

11.4.1.2. Parmakların kemança sapındaki konumunu açıklar.

11.4.1.3. Parmaklarını kemança sapında konumlandırır.

11.4.2. Birinci Telde Çalışmalar

11.4.2.1. Fa notasını birinci parmakla çalar.

11.4.2.2. Sol notasını ikinci parmakla çalar.

11.4.2.3. La notasını üçüncü parmakla çalar.

11.4.2.4. Si notasını dördüncü parmakla çalar.

11.4.2.5. Birinci telde sıralı ve sıralı olmayan notalara yönelik etütler çalar.

11.4.3. İkinci Telde Çalışmalar

11.4.3.1. Si notasını birinci parmakla çalar.

11.4.3.2. Do notasını ikinci parmakla çalar.

11.4.3.3. Re notasını üçüncü parmakla çalar.

11.4.3.4. İkinci telde sıralı ve sıralı olmayan notalara yönelik etütler çalar.

11.4.4. Üçüncü Telde Çalışmalar

11.4.4.1. Fa notasını birinci parmakla çalar.

11.4.4.2. Sol notasını ikinci parmakla çalar.

11.4.4.3. La sesine notasını üçüncü parmakla çalar.

11.4.4.4. Üçüncü telde sıralı ve sıralı olmayan notalara yönelik etütler çalar.

11.4.5. Dördüncü Telde Çalışmalar

- 11.4.5.1. Si notasını birinci parmakla çalar.
- 11.4.5.2. Do notasını ikinci parmakla çalar.
- 11.4.5.3. Re notasını üçüncü parmakla çalar.
- 11.4.5.4. Dördüncü telde sıralı ve sıralı olmayan notalara yönelik etütler çalar.

11.4.6. Tüm tellerde Çalışmalar

- 11.4.6.1. Tüm tellerde sıralı ve sıralı olmayan notalara yönelik etütler çalar.

11.5. ETÜT VE ESER UYGULAMALARI

11.5.1. Kemançada Ezgisel Etütler

- 11.5.1.1. Kemança için yazılmış ezgisel etütleri çalar.

11.5.2. Azerbaycan Repertuarından Örnek Eserler

- 11.5.2.1. Azerbaycan halk müziği repertuarından örnek eserler çalar.

Eserler seçilirken rast, segâh, şur ve bayatışiraz makamlarına yer verilmelidir.

11.5.3. Türk Halk Müziği Repertuarından Azeri Eserler

- 11.5.3.1. TRT Türk halk müziği repertuarında bulunan Azeri eserlerden örnekler çalar.
Türk halk müziği repertuarından eserler seslendirilirken akordun kemane akort sistemine çevrilmesi gerekliliği vurgulanmalıdır.

12. SINIF ÜNİTE, KONU, KAZANIM VE AÇIKLAMALARI

12.1. KARADENİZ KEMENÇESİNİ TANIYALIM

12.1.1. Karadeniz Kemençesinin Tarihçesi

12.1.1.1. Karadeniz kemençesinin tarih içerisinde geçirdiği değişimi açıklar.

12.1.2. Karadeniz Kemençesinin Bölümleri, Yay ve Teller

12.1.2.1. Karadeniz kemençesini oluşturan bölümleri açıklar.

- Karadeniz kemençesinin yapımında kullanılan ağaç türlerine değinilir.*
- Karadeniz kemençesinin ölçüleri belirtilir.*

12.1.2.2. Yay oluşturan bölümleri açıklar.

Yay yapımında kullanılan materyallere değinilir.

12.1.2.3. Karadeniz kemençesinde kullanılan telleri tanıtır

Karadeniz kemençesinde kullanılan tellerin isimleri belirtilerek karadeniz kemençesi üzerindeki sıralaması ve özellikleri açıklanmalıdır.

12.1.3. Karadeniz Kemençesinde Akort

12.1.3.1. Tellerin akortlandığı sesleri açıklar.

Teller akortlanırken diyapazona göre hangi seslere karşılık geldiği açıklanır.

12.2. KARADENİZ KEMENÇESİ ÇALMADA DURUŞ POZİSYONU VE TUTUŞ TEKNİĞİ

12.2.1. Duruş Pozisyonu

12.2.1.1. Karadeniz kemençesini çalmak için gereken duruş pozisyonunu açıklar.

12.2.1.2. Karadeniz kemençesini çalmak için gereken duruş pozisyonunu uygular.

12.2.2. Karadeniz Kemençesinin Tutuluşu ve Konumu

12.2.2.1. Karadeniz kemençesinin tutuluş tekniğini açıklar.

12.2.2.2. Karadeniz kemençesini tekniğine uygun tutar.

12.2.2.3. Karadeniz kemençesinin diz üzerindeki konumunu açıklar.

12.2.2.4. Karadeniz kemençesini doğru konumlandırır.

12.2.3. Yayın Tutuluşu ve Konumu

12.2.3.1. Yayın tutuluş tekniğini açıklar.

12.2.3.2. Yay tekniğine uygun tutar.

12.2.3.3. Yayın Karadeniz kemençesi üzerindeki konumunu açıklar.

12.2.3.4. Yay Karadeniz kemençesi üzerinde doğru konumlandırır.

12.3. YAYIN TELLER ÜZERİNDE KULLANIMI VE ÇEVİRİM

12.3.1. Karadeniz Kemençesinde Ses Üretiş

12.3.1.1. Birinci tel üzerinde yayı çekerek ve itererek hareket ettirir.

a) Yay hareket ettirirken bilek ve dirsek koordinasyonuna dikkat çekilir.

b) Yay çekerken ve iterken her iki yayda da eşit gürlükte ses çıkarılması gerektiği vurgulanır.

12.3.2. Çevrim ve Yay Uygulamaları

- 12.3.2.1. Birinci ve ikinci telde uzun ve kısa yayda çevrim çalışmaları yapar.
- 12.3.2.2. İkinci ve üçüncü telde uzun ve kısa yayda çevrim çalışmaları yapar.
- 12.3.2.3. Tüm tellerde uzun ve kısa yay tekniğiyle çevrim çalışmaları yapar.

12.4. KARADENİZ KEMENÇESİ ÇALMA TEKNİKLERİ

Ünite açıklaması: Karadeniz kemençesinde nota uygulamalarına geçmeden önce parmak numaralarının kavratılmasının ve parmakların notaların çalınacağı bölgeye göre konumlandırılmasının önemine dikkat çekilir. Parmakların natürel seslere karşılık gelecek şekilde konumlandırılmasına dikkat edilir. Nota uygulamalarında parmakların konumlarının bozulmaması gerektiği vurgulanır. Parmakların konumları fotoğraf veya çizimle gösterilmelidir. Nota uygulamaları etütlerle pekiştirilmelidir.

12.4.1. Karadeniz Kemençesinde Parmakların Konumlandırılması

- 12.4.1.1. Parmak numaralarını tanır.
- 12.4.1.2. Parmakların Karadeniz kemençesi sapındaki konumunu açıklar.
- 1G4.1.3. Parmaklarını Karadeniz kemençesi sapında konumlandırır.

12.4.2. Birinci Telde Çalışmalar

- 12.4.2.1. Mi notasını birinci parmakla çalar.
- 12.4.2.2. Fa notasını ikinci parmakla çalar.
- 12.4.2.3. Sol notasını üçüncü parmakla çalar.
- 1G4.2.4. La notasını dördüncü parmakla çalar.
- 1G4.2.5. Birinci telde sıralı ve sıralı olmayan notalara yönelik etütler çalar.

12.4.3. İkinci Telde Çalışmalar

- 12.4.3.1. Si notasını birinci parmakla çalar.
- 12.4.3.2. Do notasını ikinci parmakla çalar.
- 12.4.3.3. Re notasını üçüncü parmakla çalar.
- 12.4.3.4. İkinci telde sıralı ve sıralı olmayan notalara yönelik etütler çalar.

12.4.4. Üçüncü Telde Çalışmalar

- 12.4.4.1. Fa notasını birinci parmakla çalar.
- 12.4.4.2. Sol notasını ikinci parmakla çalar.
- 12.4.4.3. La notasını üçüncü parmakla çalar.
- 12.4.4.4. Üçüncü telde sıralı ve sıralı olmayan notalara yönelik etütler çalar.

12.4.5. Tüm Tellerde Çalışmalar

- 12.4.5.1. Tüm tellerde telde sıralı ve sıralı olmayan notalara yönelik etütler çalar.

12.5. ETÜT VE ESER UYGULAMALARI

12.5.1. Ezgisel ve Teknik Etütler

12.5.1.1. Karadeniz kemençesi için yazılmış ezgisel etütleri çalar.

12.5.1.2. Çift sesli yazılmış etütler çalar.

Karadeniz kemençesi icrasında çift sesli çalımın önemi vurgulanmalıdır.

12.5.2. Türk Halk Müziği Repertuarından Örnek Eserler

12.5.2.1. Karadeniz yöresinden sözlü ve sözsüz eser örnekleri çalar.

12.5.2.2. Karadeniz karşılaması türünde eserler çalar.

12.5.2.3. Horon türünde eserler çalar.